

Η θεματική ενότητα **ΕΠΟ30 (Βυζαντινός και Δυτικός Κόσμος)** σας προσκαλεί στον διαδικτυακό κύκλο διαλέξεων που διοργανώνει για το έτος 2025-2026.

Όλες οι διαλέξεις θα πραγματοποιούνται ημέρα **Παρασκευή, 19:00-20:30**, στον σύνδεσμο

<https://hou.webex.com/meet/tounta.eleni>

Access code: 27331795546

### **Πρόγραμμα Διαλέξεων**

#### **12 Δεκεμβρίου 2025**

***Συνάντηση Δύσης και Ανατολής στη φραγκοβυζαντινή εικόνα του Αγίου Γεωργίου στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας***, Αθανάσιος Σέμογλου, καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

#### **16 Ιανουαρίου 2026**

***Από την κατάκτηση στη συμβίωση και την ώσμωση: εκφάνσεις της τέχνης και του πολιτισμού στην Κρήτη κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας***, Ανδρομάχη Κατσελάκη, Δρ Αρχαιολόγος-ΜΑ Ιστορικός Τέχνης, Προϊσταμένη Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας, ΥΠΠΟ

#### **13 Φεβρουαρίου 2026**

***Από τη βυζαντινή διασπορά στη Δύση: Μιχαήλ Μάρουλλος Ταρχανειώτης (1454? - 1500)***, Αικατερίνη Β. Κορρέ, Εντεταλμένη Διδάσκουσα Μεσαιωνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

#### **13 Μαρτίου 2026**

***Ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση: βιβλιακές συλλογές και γλωσσικές ταυτότητες στη βενετοκρατούμενη Κέρκυρα (15ος-17ος αι.)***, Γιώτα Τζιβάρια, αναπληρώτρια καθηγήτρια της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού (με έμφαση στην Ιστορία του βενετοκρατούμενου Ελληνισμού), Τμήμα Ανθρωπιστικών Σπουδών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο

**3 Απριλίου 2026**

***Ελληνισμός της διασποράς και βιβλιοθήκες στη Βενετία (15ος-16ος)***, Χρήστος Ζαμπακόλας, επίκουρος καθηγητής Διαχείρισης Αρχαικών Τεκμηρίων, Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

**24 Απριλίου 2026**

***Από τη Δύση στην Ανατολή: Η ιδιόζουσα πορεία της Μελάνης της Ρωμαίας (+439) προς την αγιοσύνη***, Γεράσιμος Μέριανος, Κύριος Ερευνητής, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

**8 Μαΐου 2026**

***Εκπαιδευτικές προκλήσεις του ομολογιακού κινήματος. Περιπτώσεις κινητικότητας των ελληνόφωνων λογίων κατά τον 17ο αιώνα***, Ιωάννης Κυριακαντωνάκης, Μόνιμος εκπαιδευτικός, Μαράσλειο Λύκειο Αθηνών, Fellow, Villa I Tatti/Dumbarton Oaks (2022-2023)

## **Βιογραφικά ομιλητριών/ών**

Ο **Χρήστος Ζαμπακόλας**, απόφοιτος του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και διδάκτορας Αρχειονομίας του ίδιου Τμήματος, είναι σήμερα επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με γνωστικό αντικείμενο «Διαχείριση Αρχειακών Τεκμηρίων». Διδάσκει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ως μέλος ΣΕΠ της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και είναι Συντονιστής στη θεματική ενότητα ΕΛΠ43-Ελληνισμός της Διασποράς. Επί δέκα και πλέον έτη υπήρξε συνεργάτης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μεθοδολογία Κριτικής και Έκδοσης των Ιστορικών Πηγών» του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου δίδασκε μαθήματα Αρχειονομίας και Παλαιογραφίας. Από το 2008 έως το 2012 υπήρξε υπότροφος ερευνητής του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, όπου ασχολήθηκε συστηματικά με την αρχειακή έρευνα ζητημάτων που άπτονται της ιστορίας του παροικιακού ελληνισμού της Βενετίας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα, οι συμμετοχές τους σε επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό καθώς και οι μελέτες που έχει δημοσιεύσει αφορούν στην επιστήμη της Αρχειονομίας, στην ιστορία του Ελληνισμού της Διασποράς με έμφαση στις ελληνικές παροικίες της Ιταλίας, στην ιστορία των δημόσιων και ιδιωτικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και στην τοπική ιστορία της Ηπείρου.

Η **Ανδρομάχη Κατσελάκη** σπούδασε αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιστορία της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Paris I-Sorbonne και είναι Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Από το 1991 έως σήμερα υπηρετεί μετά από ειδικό διαγωνισμό στο Υπουργείο Πολιτισμού. Το διάστημα αυτό έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει ποικίλες εκπαιδευτικές και επικοινωνιακές δραστηριότητες, έχει οργανώσει μόνιμες και προσωρινές εκθέσεις, συνέδρια και επιμορφωτικά σεμινάρια, και έχει επιβλέψει αναστηλωτικά έργα βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων. Παράλληλα ήταν υπεύθυνη για ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα, ενώ έχει επιμεληθεί πλήθος εκδόσεων και πρακτικών συνεδρίων. Από το 2016 είναι επικεφαλής του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας του Υπουργείου Πολιτισμού και συντονίζει όλες τις δραστηριότητες του τμήματος. Από το 2012 έως το 2025 δίδαξε ως μέλος ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ενώ έχει δώσει διαλέξεις σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Τα κύρια επιστημονικά της ενδιαφέροντα θέματα αφορούν τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή αρχαιολογία και τέχνη, τη νεότερη θρησκευτική ζωγραφική, καθώς και τα ζητήματα μουσειολογίας, μουσειακής αγωγής και εκπαίδευσης. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος ελληνικών και διεθνών συνεδρίων, έχει συγγράψει μεγάλο αριθμό επιστημονικών άρθρων που αφορούν κυρίως τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εικονογραφία και τεχνοτροπία, και έχει εκδώσει δύο βιβλία.

Η **Κατερίνα Β. Κορρέ** είναι Διδάκτωρ Μεσαιωνικής Ιστορίας της Δύσης και των Δυτικών Θεσμών, του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι εντεταλμένη διδάσκουσα Μεσαιωνικής Ιστορίας της Δύσης στο τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και μέλος Επιστημονικού Προσωπικού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στην ενότητα «Βυζάντιο και Δυτικός Κόσμος». Διατηρεί σταθερή επιστημονική συνεργασία με το Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας. Έχει διδάξει Μεσαιωνική Ιστορία της Ευρώπης, Κοινωνική και Οικονομική Ιστορία του Μεσαίωνα και Δυτικές Κυριαρχίες στον ελληνικό χώρο, στον προπτυχιακό και μεταπτυχιακό κύκλο του Τμήματος Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου και Θεσμούς του Ευρωπαϊκού Μεσαίωνα, Ιστορία της Λατινοκρατίας, στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ασχολείται κυρίως με το μισθοφορικό φαινόμενο και την επιμέρους δράση κοινωνικών ομάδων εντός και εκτός του μεσαιωνικού αστικού χώρου, σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Επίσης, με τη δικαιοδοτική λειτουργία της Εκκλησίας και την ιστορία του δικαίου επί Λατινοκρατίας. Έχει εκπονήσει μονογραφία για τη Μεσαιωνική Θεσσαλονίκη μέσα από τις λατινικές πηγές (12ος-15ος αιώνας) και εκδώσει δίτομο έργο με πηγές από την ιστορία της Ελληνικής Αδελφότητας Βενετίας. Μετρά δεκάδες συμμετοχές σε διεθνή συνέδρια και μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά.

Ο **Ιωάννης Κυριακαντωνάκης** διετέλεσε μεταδιδακτορικός υπότροφος (Fellow) των Ερευνητικών Κέντρων I-Tatti και Dumbarton Oaks του Πανεπιστημίου Harvard. Μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών. Μεταδιδακτορικός υπότροφος του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας και ερευνητής στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στην Αθήνα. Έχει διδάξει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Τμήμα Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, αντικείμενο: Ιστορία της Ευρωπαϊκής Παιδείας) και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Master in Southeastern European Studies, αντικείμενο: Theory and History of Nationalism). Εργάζεται ως μόνιμος εκπαιδευτικός στην Μέση Εκπαίδευση (Μαράσλειο Πειραματικό Λύκειο Αθήνας). Η έρευνα του εστιάζεται στην νεότερη και πρώιμη νεότερη διανοητική ιστορία, από την πλευρά της ελληνόφωνης λογοσύνης της Κωνσταντινούπολης, και στις θρησκευτικές σχέσεις μεταξύ της Ορθοδοξίας και των δυτικών Εκκλησιών. Πρόσφατα δημοσίευσε τα άρθρα «Founding Fathers of Greek History Writing in Early Modern Constantinople» (Byzantine and Modern Greek Studies, Cambridge University Press) και «Η κοινότητα των Ελλήνων λογίων της Κωνσταντινούπολης (πρώιμη νεότερη - νεότερη περίοδος). Προς μια ιστορική κοινωνιολογία της εκκλησιαστικής διανοήσης» (Τετράδια Ιστορίας της Εκπαίδευσης, Ελληνική Εταιρεία Ιστορικών της Εκπαίδευσης), καθώς και την διατριβή του *Ιστορικός Λόγος της Μεγάλης Εκκλησίας κατά την πρώιμη νεωτερικότητα* (Αθήνα, Παπαζήσης).

Ο **Γεράσιμος Μέριανος** είναι Κύριος Ερευνητής στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών (ΙΙΕ) του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΕΙΕ). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην κοινωνική και οικονομική ιστορία του Βυζαντίου και την ιστορία της επιστήμης, με έμφαση στη βυζαντινή αλχημεία. Στις δημοσιεύσεις του

περιλαμβάνονται δύο μονογραφίες, η επιμέλεια πέντε συλλογικών τόμων και άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων στα ελληνικά, αγγλικά και τουρκικά. Η πιο πρόσφατη μονογραφία του (σε συνεργασία με τον G. Gotsis) τιτλοφορείται *Managing Financial Resources in Late Antiquity: Greek Fathers' Views on Hoarding and Saving*. London: Palgrave Macmillan, 2017. Είναι συντονιστής του ερευνητικού έργου του ΙΙΕ «Η Αλχημεία στο Βυζάντιο» και έχει διευθύνει ή συμμετάσχει σε ερευνητικά έργα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει διδάξει στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, ενώ από το 2010 μέχρι σήμερα διδάσκει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Από το 2013 είναι μέλος της Επιτροπής Ανάπτυξης (Development Commission) της Διεθνούς Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών (ΑΙΕΒ). Είναι επίσης μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών και του Δ.Σ. της Ελληνικής Επιτροπής της Διεθνούς Ένωσης Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης.

Ο **Αθανάσιος Σέμογλου** είναι καθηγητής α' βαθμίδας στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του ΑΠΘ. με γνωστικό αντικείμενο τη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη από το 2015. Από το 2020 αναπληρωτής πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Βυζαντινών Μνημείων και μέλος του ΔΣ του Κέντρου Διαφύλαξης της Αγιορείτικης Κληρονομιάς. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στη Βυζαντινή και μεταβυζαντινή τέχνη (μνημειακή τέχνη και εικόνες) της Βαλκανικής. Επιμελήθηκε την έκδοση ενός τόμου, έχει συγγράψει τέσσερα βιβλία και εκατό περίπου άρθρα κυρίως σε διεθνή περιοδικά πάνω στη βυζαντινή εικονογραφία και σε εικονογραφικά προγράμματα ναών. Η διδακτορική διατριβή που εκπόνησε στη Γαλλία (EPHE-Sorbonne) με τη συνδρομή της υποτροφίας του Ιδρύματος Α. Ωνάση ήταν πάνω στον εντοίχιο διάκοσμο του πλευρικού παρεκκλησίου του καθολικού της Μονής Μεγίστης Λαύρας στο Άγιον Όρος, έργο του διάσημου μεταβυζαντινού ζωγράφου Φράγκου Κατελάνου. Δίδαξε βυζαντινή τέχνη διατελώντας επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια της Ecole Pratique des Hautes Etudes (Sorbonne-Paris), του Fribourg (Ελβετία), του Kardinal Stefan Wiscinzski (Βαρσοβία), του Universita Autonoma στη Βαρκελώνη, του Waseda (Tokyo) κ.α. Συμμετείχε την τελευταία τριετία σε δύο διεθνή ερευνητικά προγράμματα, το πρώτο με θέμα τις απεικονίσεις των κολασμένων στην Κρήτη και την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, χρηματοδοτούμενο από το Leverhulme Foundation (Λονδίνο) και το δεύτερο της Europeana-Byzart με θέμα την ψηφιοποίηση βυζαντινών έργων. Τέλος είναι μέλος επιστημονικής επιτροπής σε πέντε διεθνή περιοδικά που ειδικεύονται στη Βυζαντινή Τέχνη.

Η **Παναγιώτα Τζιβάρα** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, στο οποίο διδάσκει από το 2004 μαθήματα της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού και ειδικά Ιστορίας των περιοχών του ελληνικού χώρου που συμπορεύτηκαν με τη Γαληνοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας. Έχει διδάξει επίσης στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στη θεματική ενότητα ΕΠΟ 30 «Βυζαντινός και Δυτικός Κόσμος» και στο πανεπιστήμιο Università degli Studi di Bari, Aldo Moro. Έχει δώσει διαλέξεις στο Università Ca' Foscari di Venezia, Università di Napoli L'Orientale, και Università di Torino. Έχει πραγματοποιήσει αρχειακή έρευνα στα Αρχεία όλων των νησιών του Ιονίου, στο Αρχείο του Ελληνικού Κολλεγίου και της

Προπαγάνδας στη Ρώμη, στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας, στο Μουσείο Correr και στο Seminario Patriarcale επίσης της Βενετίας, στο Παλαιό Αρχείο του Πανεπιστημίου και στο Κρατικό Αρχείο της Πάδοβας. Έχει συμμετάσχει σε επιστημονικά συνέδρια, σε ημερίδες και επιστημονικές συναντήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι συγγραφέας μονογραφιών και επιστημονικών βιβλίων, άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους. Τελευταία δημοσιευμένη ερευνητική εργασία της: «Χαμένες και Κρυμμένες Βιβλιοθήκες. Ιδιωτικές βιβλιακές συλλογές στη βενετοκρατούμενη Κέρκυρα (16ος-18ος αι.), τ. Α΄-Β΄, Εκδόσεις Άτων – Αναγνωστική Εταιρία Κερκύρας, Αθήνα 2022. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εντάσσεται η μελέτη του πνευματικού κλίματος στις βενετοκρατούμενες κτήσεις της ανατολικής Μεσογείου, η ελληνομάθεια και η ιταλομάθεια των βενετών υπηκόων από τον ιόνιο χώρο και η χαρτογράφηση των κέντρων σπουδών των Ελλήνων στον ευρωπαϊκό χώρο (17ος-19ος αι.).